

MARCZIUS TIZENÖTÖDIKE.

Csütörtök

49. szám.

Pest, majus 11. 1848

Nem kell táblabíró politika.

April 10. kezdve e lap hetenként hatszor egy közép nagyságú iven fog megjelenni, és posta útján is megrendelhető.

Előfizetési ár:

April 10.-kétől június végeig, Budapesten, házhozhordással 2 ft. 30 kr., vidékre postán borítékban 3 ft. 30 kr.

April 10. szeptember végeig félévre: Budapesten 5 ft. Vidékre postán borítékban 6 ft.

April 10.-étől december végeig három évnegyedre:

Budapesten házhozhordással 6 ft. 30 kr., vidékre postán borítékban 8 ft.

Budapesten egy pengő forintjával, egy hónapra szóló előfizetést is elfogadunk.

Hirdetésektől egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyeért 3 kr. pp. fizettetik.

Pest, majus 11.

Magyarok!

Meg vagyunk csalva! Az 1848diki III. törvényzikk nem valóság.

Tegnap este Budán a várban néhány lépésnyire a királyi helytartó lakától polgárvér folyt.

A királyi helytartó személye szent, és sértetlen, de minő árulókkal lehet e magas férfi körülvéve, hogy az udvariak előtte azokat, mik palotája környékén történnék neki be nem mondják.

A vérontás híre Europa szerte villámgyorsasággal fog szétmenni — és István herceg, e fejedelmi férfi úgy fog a közvélemény előtt felütni, mint akármely más népgyilkoló király.

Ki az az áruló, kinek kajánsága s rossz akaratú királyi helytartónkat megcsalja, és szép hírét s nevét oda veti martaléknak: hogy ezen népszerű emberről azt kezdjék beszélni: Ez is csak olyan mint a többi, ez sem különb a berlini királynál, ki a leghívebb s legloyálisabb népre, azon perczen midőn legkevésbé várták ágyuztatni kezdett?

Mindenek előtt az eseményt mondjuk el.

Tegnap este tízórakor egy pár ezerre menő tömeg Pestről a budai várba ment, Lederer főkománynak macskazenét csinálni.

Mért?

A kérdés tisztán áll.

Az ifjuság teljesen átlátja azt, mit a mi elfogult és tehetetlen ministeriumunk nem tud, nem akar, nem mer átlátni, hogy az tökéletesen absurdum, hogy valahol a világon létezhessek egy ország, hol de jure a fő hatalom a ministerium ke-

zében legyen, de facto pedig azt, egy ellenséges eszmékkel saturált s idegen elemű fegyveres hatalom bírja.

Az ifjuság azt hitte, hogy ezen eszme mellett tenni fog annyi demonstratiót a mennyit csak tehet —

Mi lett következése — Nagyszerű. A mit a szabadelvű, s valódi nemzeti párt mindennap ismételi hogy a ministerium gyáva, az tegnap nagyszerűen szomorúan, és diplomaciec hebizonyult.

Az ifjak közül mint egy százan oda érkezve a parancsnoki lak kapuja alá, a tömeg a tér távolabb részeit foglalá el.

De alig kezdődött meg a fűtyölés, midőn hirtelen a kapu alól s minden oldalról gránátos csapatok jelentek meg.

Tán azért, hogy a népet széteszlassák?

Nem!

Hajborzasztó barbársággal, a nélkül hogy előbb bárminemű felszólítás történt volna a katonák a fegyvertelen népet bayonettel szurni kezdték.

Más részről kivont karddal, lovasság rohant elő s letiporván a csoportokat, a szaladókat karddal vagdalgatá.

A helyszínén huszonkét sebesült maradt. Hallárlól még bizonyost nem tudni. Többen vannak kiknek hollétük nem tudatik. Sokan azt hiszik hogy a katonák a holtakat titkon elhurczolták.

A sebesültek között vannak nők is, vannak több olyanok, kik a helytől távol állva, történetesen valának ott, s mint közönyösek, a házfalak mellett állva, nem is tarták szükségesnek, hogy elfussanak.

Egy ismerősünk épen így kapott sebet, magában ált nyugodtan, midőn egy gránátos neki rohant és puskáját fejéhez vágta.

A lovasság azon tempóval mint Berlinben, kihuzott karddal rohant a népre, s a kit előtalált vágott.

Van egy olyan is, kinek a kard az agyvelőig ment be fejébe.

Ez a tény.

Na táblabíró nemzet, most itéld meg, minő gyönyörű, független ministeriumod van.

A ministerium hallván valamit az előkészületekről Perczell Mórt és Hajnik Pált, mint a rendőri osztály főbb hivatalnokait Budára küldte.

És a katonaság a mindenható ministerium küldötteivel szóba sem állt! Még azt sem mondták meg nekik, kihez menjenek, hova forduljanak, ki a vezére a lesbe rendelt katonáknak.

A ministerium a katonaság ellenében azon nyomoru hatósággal sem bír, hogy értekezésbe tegye magát velök, melly által így a véres összeköztések kikerültessek.

Pedig ennyit eddig a törvényhatóságok magok is tehettek.

A magyar ministeriumot e percztől fogva füg-

getlennek nevezni, annyit tesz, mint az országot ámitani.

A ministerium a legundokabb háladatlansággal a magyar nemzet legszebb leglelkesebb részét, a fő városi merész, derék és bátor ifjuságot a mészárszékre engedi vezetetni.

Azzal hitegeték az országot, hogy ők a főhatalom, hogy az ő tudtuk híruk nélkül a katonaság használtatni nem fog.

És tegnap küldöttetik szavára, még a hadnagyok sem hallgattak! —

E gyáva hitegetésnek legelső áldozata maga az ifjuság. Magyarország legszebb leglelkesebb népe.

És ha tetszik, most örvendhetnek győzedelmükön. Tessék kárörvendezéssel kaczagni azok sorsán, kik önöknek akkor, midőn lelkettlenségüket szemökre hányák, nagyon is alkalmatlanoknak tetszetek.

Mi nem mondjuk azt, hogy a ministerium olyanokat tesz miért vád alá lehetne venni. A ministerium semmit tesz, legfeljebb naponként mutatvány ad azon adatokból, mellyekből megítélhetni őket, hogy kormányra teljesen alkalmatlanok.

A komoly munka nélkül elvesztegetett hónap, melly a törvényszentesítése óta lefolyt a ministerek lelkismeretét feljárom halottként fogja furdálni.

Mi pedig körültekintve a hazán, lekünkre szomorú sejtelmeket érezünk nehezéni.

Kiben bizzunk, ha azokban, kik e hon legnépszerűbb emberei, ha azokban, kik hazafiságukról leginkább ismeretesek, így kell csalatkozunk.

Egy hónapot elveszteni!

Egy syntaxista különben kormányozott volna.

A mostani ministerek egyik része sokat tanult és nagyon tudós férfiakból áll, de mi hasznuk, ha ezen év a tudományoknak leghiresebb thesiseit semmivé tette. Ma már új political tudomány van. —

Magyarországot is csak illy új nemzeti és ifju politica mentheti meg.

Kik Magyarország függetlenségének vérukkel is pártolói vagyunk, kimondjuk a jelen renyhe ministerium ellenében a legelhatározóbb bizodalmatlanságot.

Óhajtasunk az: hogy Nyári Pál alkosson egy új ministeriumot.

Legyen egyesség Kossulhtal.

Tegyünk most félre minden doctrina kérdéseket. Első a haza. Nekünk olyan emberekre van szükségünk, kik tenni tudnak, kik bátrak, és elhatározottak.

Nem kell táblabíró politica . . .

Nem kell a ministeriumban pecsovicsmaradék. Legyen vége azon időknék, midőn azt hitték, hogy cifra historiai nevek nélkül nem lehet Magyarországot kormányozni.

A kormányban fődolog az erély. A kormánynak ezer szemének kell lenni. A kormánynak keresztül kell látni a falakon, be kell látni az emberek szívébe.

Nem kell olyan pedans togatus politica, mint Szemereé, ki a criticus napokat arra használja, hogy ivekre terjedő kopott phrasisokat írjon, mint azon nyomoru szerkezetű belügyministeri körlevél melly tegnap a megyegyűlésen felolvastatván, közkeczeit gerjesztett.

Nem kell Klauzál, ki azon ügyekhez, melylyek tárczájához vannak kötve, annyit ért, mint a hajdu a harangöntéshez.

Menjen nyugalomba Széchenyi a Jelenkor importunus vezércikkéhez, egy olyan ember, ki 1840 óta csak azon igyekezett, hogy valahogy népszerű ne legyen. Ő ki ez idő óta nem volt kedves sem fent sem lent, maradjon mint akarta, a két szék között a pad alatt.

Elégedjék meg eddigi koszorúival Deák Ferencz is.

Vonuljon vissza a szép irodalomhoz, s csendes családi köréhez, hol annyira boldog a közoktatási minister is. Eötvösnek a költészet pályáján még sok virág van leszakasztani való. Mint politicus legyen ő csak író. Legyen független lelki magyar pair, vagy ha tetszik nemzeti képviselő.

Ha olykor elgondoljuk, minő remények biztattak minket ezelőtt egy hónappal. Azt hittük, hogy májusban már a nemzeti őrség organisálva lesz.

Lehetett is volna, de azt nem irkafirkával szokták végbe vinni.

Ha nem jöhetett Mészáros, kaptunk volna miféle is egy hadügyministert. Egy hadügyminister nem lánczvidéki, nem tiszaszabályozó, nem csukor és kávé, mellyet csak a külföldről hozhatni be.

Mi azt hittük, hogy a ministerium még a lejtvel alatt a gözösen fogja kinevezni a sok ministerialis biztost, kik egy részről a csendet tartanák, más részről teljes hatalmukkal a nemzetörököt összeíró törvény rendelte választmányokat segítették volna, s a kik zsebeikben minden előre nem látott esetekre szóló rendeleteket már előre készen tartottak volna.

Oda, élére kellett volna állni egy nagyszerű nemzeti mozgalomnak. E mozgalom akkor fényes és dicsőséges nap lecsendett, melly előtt a bujtogatók olajlámpája fel sem tűnhetik.

Magyarországban az erők minden tényezői álomban nyugszanak.

A riadót az ország határain az ellenség futta meg, az ébredés a széleken kezdődik, a magyar elem még alszik, a ministerium pedig kétségbe van esve, nem tudja mit tegyen, s még csak most eszmél arra, hogy nem minden igaz, a mi írva van.

Minden a leggyávábbban el van hanyagolva. A kormány azon ponton van, hogy a szétágazó mozgalmak közt a gyepelőköt a ragadók közé hajtsa.

Egy hónap alatt semmit nem tenni. Semmit.. legkevesbet sem, mi az ország függetlenségének biztosítására csak némileg is elhatározó volna...

Vissza estünk.

Ismét ott vagyunk hol ezelőtt, sőt rosszabbul állunk, mert most nem is tudjuk hol állunk.

Szabadságunk, alkotmányunk csak addig tart míg ellenségünk jókedve úgy hozza magával. —

Jó kedve pedig csak addig tarthat, míg eljöttnek hiszi a pillanatot mellyben a régi rendszert legkönnyebben visszaállíthatja.

Oda jutottunk már hogy az illuminatiók, s éljénekből alakult táblabiróministeriumot csak a historia itélete alá bocsáthatjuk.

A tétlenség s gyávaság fekete bélyege ül rajtok.

Magok is bünösnek érzik magukat, azért nem merik összehívni a nemzeti gyűlést.

Pedig ezen kívül nem vagyunk biztosítva.

A ministerek halogatják az összehívást, keresik mindenkép a nehézségeket.

Természetesen mert a képviselőkben szigorú birójukat fogják feltalálni.

Ma délben a megyei választmányi közgyűlés a tegnapi katonai vérengzés tárgyában a királyi helytartóhoz küldöttséget nevezett ki.

A küldöttség következő választ hozott.

A helytartó sajnálja azt a mik történtek.

A katonaság holnap fel fog esküdni az alkotmányra.

A tegnapi történetekre vizsgálat rendeltek.

A pesti ifjuság egy külön ezredbe sorozva fel fog fegyvereztetni. —

Holnap reggel 9 órakor a Museum terén nép-gyűlés tartatik.

Tárgy:

Két indítvány. — A Lederert illető vizsgáló biztosság közé vetessék fel egy az ifjuság közül is. — Tetessenek hathatós intézkedések, hogy az ifjuság felfegyverzése mindenkép előtt megtörténjék.

Május 11.

Azon fiatalság, azon tömeg, melly a honszeretet szent hevétől lelkesítve, eső és hihető veszély daczára fegyvertelenül, esernyőkkel kezében ment fel, marcius 15-én Budára azon fiatalság, azon tömeg, melly azóta a szabadság tűzét kialudni nem enged, melly e hon fővárosát éber és veszélyekre elkészülten tartá, melly örködött a személy és vagyon bátorsága felett, tegnap ismét Budára ment fegyvertelenül, alig pár sétabotokkal, Lederernek, az ország legnépszerűtlenebb és leggyűlöltebb emberének a közbizalmatlanság adóját vinni, macskazenét csinálni.

A tömeg csendesen haladt át a hidon, fel a várba, a kapu alatt, utját semmi nem akadályozá, elibe semmi gát nem vettetett, szándoka felhagyására egy hang sem inté. Mint gondatlan, mint gyanútlan áldozat vonatot orgyilkos kezek alá, szuronyok és éles kardok közé.

És alig kezdetett meg a macskazene, megharsan a trombita, s hangjára lovas csapat és kiszegzett szuronyos gránátosok rohannak elő buvhelyeikből, dühödten törve a fegyvertelen népre,

vagdalva öreget ifjat, férfiat és nőt, úgy hogy borzalom és rémülés leszögező lábait, és pillanatig mozdulatlanul maradának.

Buda várában k. helytartó és ministerek laknak, s a nép kivilágított ablakaiktól 30 lépésnyire leöletik.

Buda várában k. helytartó és ministerek laknak, s kapuk a robajra s a sebesültek jajkiáltásaira, a nők és gyermekek sikoltásaira bezártnak.

Buda várában k. helytartó és ministerek laknak, s egy rendőri kihágás, egy gondatlan ifjú tréfa — melly senkit tettelesen nem bánt — rögtöni ítélőszék alá vonatik, kihallgatlanul halállal büntetetik.

Szégyen és gyalázat!

Hát mióta hirdette ki a ministerium a statariomot, melly utcai excessusokra rögtöni halált hirdet? vagy tán az illy üdvös rendeletek titokban adatnak, s csak a szép phrasisokkal felcizfrázott philosophiai értekezéseknek beillő intézkedések jutnak a nyilvánosság elő!

Minister urak! önök felelősek nekünk a vértért, melly tegnap kifolyt, felelősek a sebekért, mellyek orgyilkos fegyverek által sujtattak, felelősek halálra szurt polgártársaink elszállott lelkeiért! Számoljanak.

Minister urak! önök szeretik a nevek elébe függesztett praedicatumokat, halljuk azért, ha megfeleltek azok értelmének, önök függetleneknek kürtölik magokat, felelősségüket a nemzet követel. Önöktől és senki másától kívánunk számadást minden csep vértől, melly tegnap, harminak keze alatt elpatakzott.

És vigyázzanak önök, mert a számadás terhe ólomnyi sullyal fekszik vállaikon.

Önöket a mulasztás terhes vádja nyomja, a legnagyobb bün, mi egy ministeriumot nyomhat.

Önök látták hallották, olvasták a kedély hangulatot, melly bizonyos emberek iránt országszerete de jelesen e fővárosban uralkodott.

Hallottak, olvastak a macskazenéről, mellyek egy idő óta, (ha helyesen vagy helytelenül és az a dolgon mit sem változtat) napi rendre jöttek, és készülöben voltak, és mit tettek okszerű megakadályozásokra, semmit. Egy nyomorult proclamatiót, egy sor rendeletet, egyetlen intő szót nem intéztek senkihez, semmiféle, arról nem gondolgottak, hogy a dolognak komoly vége ne legyen. Senki ellen a közvélemény oly hangosan nem nyilatkozott, mint azon ember ellen, ki felelős! független! magyar ministeriumunk mellett az országon dictatoroskodik.

Senki olly gyalázatosan hazugságban nem éretett, mint azon ember, katonai becsületszavát eljátszá, ki Bécsbe jár megtudni, ha a magyar ministerium alázatos kérelmeinek engedjen-e!

És ezen embert önök nem kergették el, nem csapták ki a hatalom köréből, hanem bokokkal jártak körülötte, s kezében hagyták azon erőt, mellyet szabadságunk elnyomására felhasználni lelkének, csak egy bécsbéli intésre van szüksége, ki csak arra vár, hogy a népet valami által provocálva, a megtámadás színét magától elhárítsa, s a jogosság és önvédelem költött leple alatt alkotmányos és physical életünket meggyilkolthassa.

Ezen embert önök budai vezéri fészékében hagyták, honnan parancs azava alatt álgycok felett égő kanócok lobognak.

De más felől, Pesten a hatóság élén olly embert szenvedtek meg, ki hivatalvadászata, szavazatokkoldulása mellett, közbátorság és békéről nem gondolkodik, kire — mint közvetlen főnökére e nagy városnak — várakozástól tekintettel fordultak a lakosság szemei, ki iránt elég oktalanul — hiedelemmel viseltettek, hogy erélyes felvigyázása által elhárítandja a komoly egybeütkezés szerző okait, s ki egy lépést nem tett a már délután köztudomásu macskazene békes utoni megakadályozására.

Ilyen embereket pártfogolnak, simogatnak, pártolnak önök, azért feleljenek s igyekezzenek kielégítőleg felelni, mert meghígyják uraim, hogy akarás és habozás által, önökkeli elégtelenség pártja — mellyhez fájdalom magunkat is számítani kell — naponkint gyarapodik.

Csernaton.

Tegnap is mint ma gyönyörű fényben ragyogott fel a nap; a rá következő éjjel azonban polgári vér folyt, s embermészárlás történt, mire nyugszunk le ma, azt a jó isten tudja!

És ki meri állítani, hogy e haza nem meghódított tartományként ellenséggel van megrakva? ki meri még tovább is állítani, hogy Léderer ő kelme az első intésre Pestet nem ágyuztatta össze. Hazánkban az erő ellenség kezében van — mint volt hajdan — de nem a művelt francia — hanem barbár ellenségében.

Léderer a ministeri rendeletet nem fogadta el, Bécsbe futott utasításért, visszatért és maradt — mint volt — budai parancsnok; Léderer hazugságba kapott, katonai becsületére állítván, hogy a fegyvertárban nincs fegyver és találatott benne tízennégyezer puska és ugyanannyi pisztoly; Léderer budai parancsnok maradt; tegnap éjjel gyilkoltatt... mi fog, most vele történni? ... Marad még meg egy óráig is?

A ministeriumnak vagy volt hatalma Léderert elmozdítani, vagy nem: az első esetben igen hibázott a népet éberségéből folytonos megnyugtatásaival nyugalmas álomba ringatni; a második esetben határtalanul vétkesebb, még bevárta, hogy emberi vér és élet esik áldozatul, s csak aztán lát hozzá gondolkodni, ha valjon cselekedjék-e valamit az emberek irányában?

Igen polgártársak! Léderer bandita kapitányként csellel mészároltatott, egy maroknyi fegyvertelen ifjuság ellen elrejtve készen tömredék gyalog és lovas katonaságot rejte el, az első neszre neki szegzett szuronyokkal meztelen kardokkal előrontott a zsoldos csapat és onta tiszta polgárvért.

Mondhatom gyönyörű harc volt! az erő úgy állott, mint ezer egy ellen! fegyver üres kéz ellen! zsoldos szabad polgár ellen.

Hol vannak önök gyönyörű népei az osztrák armádiának, önök szép egyenruhás tiszturak? szeretném bámulni önöket a tegnapi hőstettért, látni szeretném a vitézség érdemejele nem díszíti-e még mellöket, hisz a kik illy csatában el nem hullanak, azoknak ismertető jel kell. Gyálázat és szégyen!

És mindez miért? egy szándékolt macskazeneért... macskazene és polgárvér, emberélet!... ez Franciaországból küzde Fülöp Lajos, megbuktatta a dynastiát — Guizot kötéltre

kerestelet, hijába akarták félreértésnek keresztelni... reméllem a legrosszabb esetben Léderer sem fog csak nyugdíjaztatni...

Egy macskazeneért, mert a neki kerekedett fiatalság látta, hogy a nemzet réggyűlöltjeitől még most sem szabadulhat!

Még Budán a vandalus mészárlás volt, mi történt Pesten? a csend fentartására a kaszárnyák kiürítettek, a terek és utcák zsoldosokkal, ugyanazon zsoldosokkal árasztattak el, kik Budán védtelen polgártársaink vérént onták.

Hát mire való a nemzet őrség? ezeknek még csak egy dobszóval, vagy trombita hanggal sem adták tudtokra, hogy a csend megzavartatott. Hát belügy-minister úr! — vagy ki alatt is volnánk... mi nemzeti örök? — hát csak fáklyát hordani, tisztelegni és ünnepet csinálni vagyunk mi képesek? ki csinált rendet, ki fáradozott midőn a zsidó ostrom volt?

Egyébiránt kedvem lett volna incognito minister urat a szabadságtérre hozni két sorkatonatiszt közti párbeszéd kihallgatására:

— Mit akarnak azok a ministerek?

— De kik azok a ministerek?

— Nekem ugyan nem parancsol.

— Kötelességünket teljesítjük, s még az angyalok ellen is Léderer védelmére vagyunk.

Természetesen németül.

Egyébiránt nem tudom, miért csödité be a ministerium azt a sok német katonát, mikor még ők itt nem voltak, a legkétes pillanatokban — az a kis választmány és a rendezetben nemzet-őrség olly rendet tudott csinálni és tartani, hogy akkor mikor legfőbb volt, egész Pesten se rablás nem történt, se vér nem folyt, pedig vásár idején forradalmi állapotban voltunk. Most meg van minden, felelős kormány, csendre ügyelő bizottmány, tömredék idegen katonaság és nincs vásár, és azóta kétszer folyt vér, rablás a mennyi kell.

Ha így megy, polgártársak, járjunk ismét fegyveresen, hisz ellenség környez, lovagiatlan gyáva ellenség, legalább ne haljunk meg üres kézzel.

Degré.

Polgár szerkesztő!

Mint szakemberének engedjen által ön egy toastot nekem.

Mi vidéki paraszt — azaz nem megyei — mérnökök (mert az utobbiak ezelőtt táblabirokból választattak) örömmel olvastuk azon méltányos petítiót, mellyet Budapesti bajtársaink a közlekedési miniszternek benyújtottak. Annak minden egyes kívánatai — miként Csokonai mondaná — „lelkünknek voltak kiszakgatott darabjai.”

Emlékszünk még azon Sententiára, mellyet a Duna tiszai csatorna ügyében meghívott három külföldi tekintély: egy anglus, egy Hollandus, egy Burkus-e vagy Dánus nem tudom — Beszédes tervére hozott.

Hasonlított az az egyszeri kalendáriumiró tanácsához, ki halálos ágyában így szolt fiaihoz: Főne akadálok azon, hogy nem tudjátok az időjárást megjósolni, egyik irjon péntekre tiszta, másik esős harmadik zivataros időt, valamelyiktöknek igazsága lesz.

Ha jól emlékszem az Anglus vasutat, a Hollandus csatornát, a harmadik mind a kettőt ajánlott.

Utoljára is, ha Beszédes kezébe pénzt adtak volna: a csatornát elkészítendette. —

A tiszta szabájozás tojasát ismét külföldi tekintély állította talpra. Paleocapa — végig hajókázván a tiszát — kimondta az igen egyszerű elvet „zárjátok a Tiszát töltések közé, a töltések olly távolságra és olly magasak legyenek, hogy a legnagyobb árvíz meg ne hághassa azokat, — és a tiszavidék a töltéseken kívül szárazon marad.” Hiszi ám az ördög!!!

Következett a Magyar középponti Vasut építése. No már itt — hogy a nyikorgás is tekintélyes legyen — még a talicskákra is U. C. E. billeget sütöttek.

Az első főmérnököt Zimpelt, kinek kalapot emelünk, elcsapták, mert Ulmannak nem akart inasa lenni.

Behoztak utána egy Burkust, ki is kocsira ülén — Pesttől Szolnokig a kerék vágányt tracirotta, összehányatta, és kész lön a Vasut Pesttől egész Debreczenig.

A mostani fő mérnök Kazda — a mint hallottuk — egyenes irányban jár, de hiszen kötni való bolond is, ki az alföldi síkon ok nélkül kanyarogna.

Illy előzmények után a mérnöki testület petíciójának első pontja, melly a fő- és al- mérnöki állomásokat honfiakkal betölteni kéri, igen természetes és méltányos.

E tekintetben olvastunk már egy kinevezést, melly azt gyaníttatja velünk, hogy azon pont szelleme hibásan van felfogva. Mi azon pontot a falun így értelmeztük.

Minister ur! nem kenyér irigység bánt minket, magosabb régióból merítjük mi eszméinket.

Emancipáljon ön minket a külföldi tekintélyek alól, mert az emancipációra magunkat éretteknak, készültnek érezzük hisszük és valljuk.

Azon beszédre: hogy a magyar mérnöknek theoriája van de praxisa nincs, experimentumra pedig nincs pénzünk — alázatosan megjegyezzük:

a) hogy igen nagy részben laicus beszéd.

b) igen kis részben igaz, és az sem a mi bünyünk, hanem azoké, kik még csak kísértetbe sem akarnak bennünket vinni, mert experimentumra pénzünk nincs..

A mathesis igazsága Magyarhonban is csak az, a mi Angliában, és alkalmazására, melly az igazságnak megtestesítése praxis-combináló józan ész szükséges. És kinek van joga megtagadni tőlünk a combináló józan ész?

Azomban várva várva a többi pontok iránt teendő intézkedést, jelenleg azt kiáltjuk:

Legyen meg uram a te felelős akaratod. Éljen Clark Ádám, műszaki tanácsos.

Egy falusi mérnök, ki 17 határt felmért, kiosztott, regulázott, mert az ország nem biz rá egyebet urbarialis regulationál.

Eperjesről írják.

Sárosmegyében, különösen Eperjesen a papi agitatio a néhai kereszties háborukhoz hasonlít. —

Az agitatio leghatalmasb fegyvere és eszköze ismét a középkori, miszerint t. i. az egyedül id-

vezető szent catholica vallás a legutolsó törvényhozás óta jogaiban megsértettnek mondatik.

Ujházi főispánt és a magyar független ministeriumot a megye megismerni nem akarja, mert az eretnek protestansok sem főispánok, sem ministerek nem lehetnek. —

A dicső Caraffa korát a törvényekbe hamisan belecusztatott vallásegénylőség és viszonzóság helyébe visszaállítani fötörékvés.

E cél kivívásában azon áldott eszközök és előkészületektől, miket az egyházi és polgári pécovicsek az ugynevezett népnevelés ügyében, a tót ajkuak elbutításában, zsarnokilag használtak, most dus sikert várhatnak. —

A szent papi mystificatiók kedvezőbb körülmények közt még soha nem működtek.

Az ismeretes hét szilvafáról nevezett nemesek mióta a családi gög delthronisáltatott, inségökben tökéletesen desoláltak, s holmi nemzetszabadság vagy egy eretnek ministerium kedvére a primae nonustól bucsut venni nem akarnak. —

Eperjes város részéről tisztújítási elnökül bizonyos Roskoványi választatott, melly creatura alter Loyola. A józanabb párt gróf Hallert tűzte ki elnökül, de a nyers többség józan pártot nem ismer. —

E hírek és mozgalmak hallatára képzelheti ön miként hízik és nevet egy Zicsi, egy Duschek.

Szeretném tudni ki, fogja Sárosmegyének a törvényes rendet magyarázni. —

A seminarium.

Sokat beszéltek a papi nőtlenség s a szerzetesek éltörleséről, s úgy hiszem, azon okok, melyek Sz. G. polgártársunk által föl voltak hozva, minden józan gondolkozásu, s megérett embert meggyőztek, mindazonáltal jól tudom, hogy lesznek obscurantismusszerető emberek, kiknek ezen reform nem igen leend kedvökre; de azt hiszem, hogy jezsuitaszellemü egyének tekintélye, mostani fölvilágosult 19-dik században, csak szappan buborék, melly ha lég éri elvész.

A seminariumok ügyéről akarok szólni. Minden évben 200 növendék köldetik szét, hogy taníson, s neveljen! Kik maguk semmit sem tanultak, neveljenek azok, kik jó nevelésben nem részesültek! Logica merre vagy!? vagyha neveltettek is, kérdem hogyan? Korán sem úgy, mint a mostani szükség magával hozza, vagy mint a mostani korszellem igényli, midőn a 19-dik században élünk, hol lelkésznek lenni nem csekély feladat.

Az egyházi rossz nevelésnek kufteje a seminariumok, mellyek illy állapotban továbbra nem maradhatnak, hanem szükséges egy tökéletes reform.

Elhagyva azt, hogy a tanulmányok minden criticán alóli schlendrian rendszerben adatnak elő, csak néhány házi szabályra terjesztjük ki ezuttal figyelmünket.

A reverenda darócz posztóból, cingulus szörből, s pofoncsapott kalap azért adatik, hogy szokják meg az önmegtágadást, hogy ne látszassunk a korszellemtől indulni. (Ezt a korszellemet nálunk genius seculinak nevezik) 19-dik század felvilágosodottjai, tehát ez az a jó nevelés? ezt nevezik önök önmegtágadásnak? Csak azt csudálom, hogy ennyi idő óta vörös öveseink észre nem jönnek; de hiába, hiszen azok a haza állapotját, az egyházi-vel együtt semmire sem veszik, csak ha burnót-szelenczék meg van töltve, s ha fizetésüket buzhatják, panasznak, az ugynevezett szegény legények részéről helye nincsen, mert avval fenyegetik, hogy majd kiteszik szűrüket! ó! mostani világban illyennel előállni szégyen, gyalázat! vigyázzanak csak vörös öves uraimék, hogy az önök szüre ki ne téessék, mert az forog kérdésben!

Továbbá, ha magánosan mennének sétálni, anathemizálnának mindjárt, mert megszegették a törvényt, melly azt mondja, hogy csak párosan, többekkel szabad sétálni, s akkor sem úgy mint becsületes emberekhez illő, hanem kullogva, az egyik szegletből a másikba sietve, hogy a harangszót el ne mulasszák, nagyszerű nevelés! Innen megmagyarázható az, hogy midőn ezen vas fegyelem alul kiszabadulnak, szabadságukkal nem tudván élni, kihágásokat követnek el.

Séta alkalomkor, az emberekre nem is mernek nézni, annál kevésbé köszönteni, hisz az aristocrata hátul megy, vigyázva minden szemforgalásra, hogy onnan eltorzított conclusiók s jezsuita physologia által, szegény kispapnak, ki szintugy társa! ártson? mit fognak tenni ezen ifjak, ha majd az ur szőlőjében működni feladatuk leend, mit tesznek, ha emberre se szabad nézni, ha nem szabad világival társologni! Soha sem nyerik meg annak bizalmát, mellyre a papnak leginkább szüksége van?

Továbbá kérdem a bajázso öltözet, mit conferál a nevelésre?

Mindent, mit csak tesz, harangszóra tesz; reggel fölkel, imádkozik, tanul, eszik, mulat, este megint lefekszik, ha abban a perczen, hogy szólt a csengetyü, nincs helyén, vagy nem teszi mit ex praescripto kellene tenni, tüstént revoltans, törvénszegő, nem való papnak, nincs vocatioja. Az illy fanatikus emberek, kik annyira megszorítják a fiatal embert, többet ártanak, az egyháznak, mint sem használnak. Ha p. o. pipistakaróját (capucium) feledékenységből föl nem teszi, istent nem hisz! Uraim! illyenféléket czáfolni nem szükséges, mert magában véve már absurdum.

Az előjáróknak vakon engedelmesskedni kell, az okát kérdeni, eretnekség! mert az előjárók

csalhatatlanak. O boldog együgyűség, hol még 19-dik században illy jezsuiticus szellem uralg!

S még többet tudnék fölhozni a seminariumi életről, de föl hagyok vele, majd adandó alkalommal. Itt csak azt jegyzem meg, hogy ez nem nevelés, de mechanizmus, így csak gépeket lehet az egyháznak s hazának nevelni, millyenekre szüksége nincs, nem pedig mint illik, hasznos polgárokat, ezen nevelésnek csak az a következése, hogy csak képmutatókat, s aljas hypocritákat, nem pedig egyházi személyeket lehet nevelniök.

Uraim! ébredjünk, s nyujtsunk segéd kezünket ezen ifjaknak, higyjék el polgártársaim! sok becsületes s eszes ifju tönkre tétetik ottan örökre. Élvezzék ök is a szabadságot, mert a zsarnokságnak kora lejárt. Ezt kívánja az egyház, mellynek érdekében fekszik, továbbá is e hazában fön maradni, ezt kívánja a haza, melly joggal követelheti, hogy jól nevelt férfiak lépjenek a lelkészeti pályára, kik képesek az erényt s vallást megmen-teni. —

Azért újra ismétlem, a seminariumokat reformálni szükséges. Cs.

A Punch — angol gunyoros lap — ből következő közlünk:

Az ember új jogai Ledru-Rollintól.

Személyes jogok. 1. Mindenkinek szabad azt tenni, mit Ledru-Rollin és pártja megenged. 2. mindenkinek megengedtetik azt megadni, mit Ledru-Rollin és pártja kíván. 3. Mindenkinek van joga azt választani, kit Ledru-Rollin és pártja kitűz. —

Tulajdoni jog 1. A munkások dija legyen egyenlő. 2. A vagyonosak tulajdona legyen Ledru-Rollin és pártjának rendelkezése alatt.

Sajtójog. A lapoknak mindent szabad mondani, mi Ledru-Rollin és pártja dicséretére van.

(1)

A napokban kapható lesz
korszerű röpirat

„Nem kell Szerzetes rend többé“

Irta Hammer Dani.

(20)

(1)

Nyári lakok,

Kilencz szobával, két konyhával istálló és kocsi-szinnel, egészben vagy részletesen kiadandók Budán Krisztinaváros kék golyóuczában 286 sz.

(21)

Megjelenik e lap **minden nap este.** Előfizethetni e lapra Pesten a Beimel-féle nyomdában (Al-Dunasor Piaristák épülete) és Emich Gusztáv könyvkereskedésében. — A vidéken a postahivataloknál. **EGYES SZÁM ÁRA 3 kr. pp.**